

Handledare: Martin Hall

The quest of a defeated Self

- *understanding identity management
in post-Soviet Russia*

Amanda Sandström

GEORGE W. BUSH, *Vladimir Putin*, 2013. Olja på duk. 20 x 18"

(ArtForum 2013)

Abstract

A certain volatility in regard to Russia's relationship to the West has characterized international political space since 1991. If Gorbachev and Yeltsin succeeded in negating the Soviet Russian past to thus attempt to make possible an integration with the value community of Western civilizations, Putin has conducted a strategy that initially seemed to be aimed at securing global multipolarity and internationally governing principles of westphalian sovereignty, non-intervention and territorial integrity. Lately, he has nonetheless engaged Russia in an increasingly aggressive hobbesian state behavior. Starting from the infamous words of Alexander Wendt - "anarchy is what states make of it" - the following paper investigates the micro effects of an intersubjective understanding of international anarchical culture. Focusing on social identity management and status seeking in international society it suggests that the discursive and cognitive structures that constitute an international macroculture, position and portray the national 'Self' in relation to an external 'Other' in specific ways thus affecting the cognitively possible social identity management strategies on a micro level.

Nyckelord: russia, post-soviet identity , national identity, constructivism, social identity management, international culture, anarchical culture, international practice

Antal ord: 9701

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Ryssland och väst	1
1.2 Syfte och frågeställning	3
1.3 Ryssland och Ukraina – en nödvändig avgränsning	3
2 Teori	5
2.1 Konstruktivism	5
2.1.1 Social praktik	5
2.1.2 Internationell kultur	7
2.2 Social identitet och internationella statushierarkier	8
3 Metod och material	12
3.1 Metod	12
3.2 Material och vetenskaplig kumulativitet	14
4 Resultat och analys	17
4.1 Det unipolära ögonblicket	17
4.1.1 En kantiansk kultur	17
4.1.2 Det europeiska Ryssland	18
4.2 Multipolaritet och westphalisk suveränitet	20
4.2.1 En lockeansk kultur	20
4.2.2 Det autentiska Ryssland	22
4.3 “Russkij mir”	24
4.3.1 En hobbesiansk kultur	24
4.3.2 Det eurasiska imperiet	26
5 Slutsats	29
6 Referenser	32

1 Inledning

1.1 Ryssland och väst

Angela Merkels minnesvärda ord - "Vladimir Putin lever i en annan värld" - ger röst åt det tillstånd av hysteresis - för att använda Bourdieus sociologiska termer - som tycks präglade det västerländska politiska medvetande som försöker förstå den senaste händelseutvecklingen i det internationella politiska rummet (Trenin 2015, s. 90, Graham 2020, s. 450). Medan geopolitiska konflikter och militära konfrontationer länge har skildrats som anakronismer i den liberalinstitutionalistiska västvärlden tycks Ryssland materialisera en annan förståelse för det internationella samfundets funktionssätt - 2008 genom invasionen av Georgien, 2014 och åter 2022 genom invasionen av Ukraina (Goldgeier & McFaul 1992, s. 484). En förnyad förståelse för det ryska sättet att förstå sig själv och sin position i det internationella politiska rummet tycks således på sin plats.

Den intersubjektiva förståelsen för det internationella politiska rummet under den tid som följde efter kalla krigets slut har i mångt och mycket präglats av det, Francis Fukuyamas, tankegods som kretsade kring en idé om att historien och den mänskliga civilisationens utveckling nått sin slutpunkt. Den dialektiska process och diskursiva polemik som format och konstituerat föregående tids civilisationer förstods i termer av att ha nått ett slutgiltigt klimax i liberal, demokratisk och marknadsekonomisk form (Welch Larson & Shevchenko 2010, s. 76). Sovjetunionens upplösning representerade kommunismen och despotismens slutgiltiga fall och möjliggjorde slutgiltigen infriandet av en universell värdegemenskap. 'Glasnost', 'perestrojka' och Mikhail Gorbatsjovs retorik om ett "gemensamt europeiskt hem" materialiserar en begynnande diskurs som söker integrera ett snart postsovjettiskt Ryssland i denna västerländska universella civilisationsgemenskap och det representerar ett första försök att positionera Ryssland i den nya unipolära världsordning som definitivt uppstår i december 1991 (Wendt 1994, s. 391, Tolz 2004, s. 167).

Om Gorbatsjov och initialt även Boris Jeltsin sökte materialisera en bild av det ryska 'Jaget' som förhåller sig på ett, i det närmaste, mimetiskt sätt till de

internationella 'Andra' har den internationella politiska utveckling som därefter följt dock ingalunda präglats av en linjär och successivt fördjupad fred- och vänskaplighet där den historiska dikotomin mellan en östlig och västlig civilisationsfär slutgiltigen överbryggats. Den, Vladimir Putins, inledande retorik som efterfrågar tydligare multipolaritet och skärpt respekt för statlig suveränitet ger uttryck åt en diskurs som förstår det nationella 'Jagets' intressen som i konflikt med de externa 'Andras' och de efterföljande kränkningar av territoriell integritet i den postsovjetiska politiska sfären som präglat den ryska utrikespolitiken framförallt sedan 2014 är en materialisering av en direkt fientlig diskursiv representation av relationen mellan 'Jaget' och de 'Andra'. Då det internationella samfundets funktionssätt förstås som ett resultat av de idéer om det som materialiseras i en social praktik har den ryska självförståelsen betydelse för vilken typ av internationell kultur som kan råda i det internationella systemet. Om den fullskaliga invasionen av Ukraina 2022 kan läsas som den definitiva återgången till den fientlighet som rådde mellan Väst och Ryssland under kalla krigets år måste den ryska identitetskonstruktion samtidigt förstås i relation den politiska och sociala kontext som det postsovjetiska Ryssland verkat och existerat i (Mearsheimer 2014, s. 77). Rysslands självförståelse är resultatet av en långvarig social interaktion i vilken Väst utgjort Rysslands primära 'Andra'. Det sätt på vilket också Väst materialiserat diskurser i den internationella sociala praktiken och därigenom format förutsättningarna för internationella politiska interaktioner har konstituerat den kontext utifrån vilken Ryssland sedan konstruerat sin 'Jag'-förståelse (Neumann 1996, s. 1-2).

Idén om Ryssland som stormakt och som en mäktig politisk, kulturell och militär kraft i det internationella politiska rummet tycks vara immanent i varje ryskt identitetskoncept. Den dåvarande utrikesministern Jevgenij Primakov fastslog 1996 att "Ryssland alltid har och alltid kommer att vara en stormakt" och på samma sätt förklarade den senare Sergej Lavrov det omöjliga i att Ryssland skulle existera som en internationellt underordnad statsmakt (Forsberg 2014, s. 323). Givet detta internationella statussökande som tycks utgöra en ofrånkomlig dimension av varje rysk 'Jag'-representation bör de strategier som Ryssland använt sig av vid konstruktionen av en postsovjetisk nationell identitet också förstås utifrån de möjligheter som den internationella kulturen angivit för att främja internationellt anseende. Utifrån social identitetsteori och en konstruktivistisk förståelse för det internationella samfundets ontologi syftar innevarande studie till att undersöka hur den internationella kulturen på makronivå påverkat de möjliga beslut och strategival som avsett den postsovjetiska identitetskonstruktionen på mikronivå.

1.2 Syfte och frågeställning

Vår förståelse för Rysslands självförståelse, för Rysslands bild av vad som konstituerar nationens intressen och hur detta förhåller sig till motsvarande hos Väst är absolut avgörande för att den tid av *hysteresis* som tycks drabba det västerländska politiska medvetande som söker förstå vad Ryssland gör på Krimhalvön, i Mariupol och i Donetsk ska kunna övergå i en förståelse för det *habitus* som Ryssland materialiserar (Neumann & Pouliot 2011, s. 110). Väst måste förstå Ryssland för att förstå den, vår internationella sociala praktik som också Ryssland är en del av, ingår i och konstituerar - vi måste förstå Ryssland för att förstå den intersubjektiva förståelsen för oss själva.

Med utgångspunkt i en konstruktivistisk förståelse för det internationella samfundet söker innevarande studie därför undersöka hur förståelsen för den internationella kultur som råder anger de kognitiva förutsättningarna för vilken social strategi som används vid konstruktionen av en nationell statussökande identitet. Utifrån frågeställningen

Hur kan vi, utifrån de sociala förutsättningar som en rådande internationell makrokultur anger, förstå konstruktionen av en social identitet på mikronivå i det postsovjetiska Ryssland?

söker studien se till hur olika internationella makrokulturers representationer av relationen mellan 'Jaget' och de 'Andra' anger vissa kognitiva förutsättningar för den senare identitetskonstruktion som avser främja statens internationella status. Utifrån en hypotes om att en t.ex. fientlig förståelse för 'Jagets' relation till de externa 'Andra' begränsar möjliga identitetsmässiga strategival syftar studien till att kartlägga makrokulturella skiftningar i det internationella samfundet sedan kalla kriget för att därefter se till hur detta påverkat förutsättningarna för den sociala konstruktionen av en postsovjetisk rysk identitet på mikronivå.

1.3 Ryssland och Ukraina – en nödvändig avgränsning

Utan att på något sätt ha för avsikt att förringa betydelsen av eller digniteten hos den ryska invasionen av Ukraina 2022 är denna uppsats primära syfte inte att förklara eller särskilt förhålla sig till just det skeendet. Eskaleringen av det rysk-ukrainska kriget aktualiserar behovet av en förnyad diskussion kring Rysslands förståelse för den egna rollen i ett internationellt samfund men kommer

i detta arbete att betraktas som ett av flera uttryck för den postsovjetiska identitetsformation som pågått under längre tid snarare än som en utvecklingens eller processens kulmination.

Studien inriktar sig på hur identiteter konstrueras i en internationell social kontext och externa och strukturella påverkansfaktorer kommer därför att vara uppsatsens fokus på bekostnad av mer nationella och interna förhållanden. Studien utesluter inte teoretiskt deras möjliga betydelse men givet uppsatsens begränsade omfång kommer de inte här att uppmärksammas nämnvärt. Sedan USA och Europa identifierats som de primära 'Andra' i relation till Rysslands 'Jag' kommer också detta vara undersökningens huvudsakliga fokus och betydelsen av relationen till bl.a. Kina har således, av huvudsakligen utrymmesskäl, uteslutits (Neumann 1996, s. 1).

Kartläggningen av en postsovjetisk identitetsformation gör att den tidsperiod som studeras sträcker sig från december 1991 fram till nutid. Uppsatsen förstår ingalunda den studerade processen som avslutad men ser ändå värdet hos en analys av det gångna tidsförloppet givet att den kan generera en förnyad och fördjupad förståelse för processens möjliga fortsättning. Studien avser vidare också bidra till ett förbättrat kunskapsläge vad gäller den härvarande situationen vilket måste anses ha ett värde i sig - i synnerhet i ljuset av den särskilda relation Ryssland befinner sig i till resten av världen just nu.

2 Teori

2.1 Konstruktivism

Utifrån en konstruktivistisk förståelse för de internationella relationernas ontologi betraktas det internationella politiska rummet som strukturerat av idéer och intersubjektiva föreställningar snarare än av materiella fakta. Konstruktivismen endogeniserar aktörernas intressen och preferenser och förstår dem som idémässiga sociala konstruktioner snarare än exogena faktum givna av det internationella systemets inneboende logik och dynamik. De faktorer som producerar och riktar politisk handling är t.ex. inte determinerade implikationer av en materiell maktdistribution utan en produkt av den, aktörernas, intersubjektiva förståelse för varandra och sig själva som materialiseras i social praktik. Idéer om det internationella systemet och den sociala föreställningsvärld dessa konstituerar producerar incitamentsstrukturer, anger de möjliga och otänkbara handlingsalternativen och kan skildra de internationella rummets 'Andra' i vänskapliga eller fientliga termer vilket i sin tur implicerar vitt skilda typer av internationella samfund (Wendt 1994, s. 384-5, Wendt 1999, s. 94, Guzzini 2000, s. 148, Hopf 2002, s. 16).

2.1.1 Social praktik

Medan konstruktivismen kan inta en individualistisk förståelse för aktören i det internationella samfundet och därmed lokalisera idéerna - dess ursprung och omsättning i praktik - till individen tycks en sådan utgångspunkt ha svårare att redogöra för den kollektiva regelbundenhet och intersubjektivitet som samtidigt karakteriserar handling i den internationella politiken (Wendt 1999, s. 143). Även om handling har sin upprinnelse i individen har den en mening och intention som kommer av en kollektiv och intersubjektiv förståelse för världen. Handlingen refererar till ett kollektivt medvetande och en gemensam underliggande kulturell struktur som ger mening och kontext åt handlandet (Wendt 1994, s. 391, Wendt 1999, s. 190, Hollis 2002, s. 143-4). Då vi kallar denna typ av handling social praktik skiljer vi den därmed från det mänskliga 'beteendet' som inte förutsätter eller måste kopplas till det aktiva förkroppsligandet av en särskild social

omvärldsförståelse. Den sociala praktiken sammanfogar en materiell och diskursiv verklighet, den är den yttre materiella manifestationen av intersubjektiv förståelse och föreställning men kan bara förstås som sådan då denna, den materiella, verkligheten tillförs en diskursiv dimension. Genom att språket både bär och konstituerar intersubjektiv mening görs även språkbruk till social praktik - den diskursiva praktiken, tillsammans med den sociala praktik som antar en materiell fysisk skepnad, förmedlar och skapar samtidigt de kulturella och politiska strukturer som anger förutsättningarna för social interaktion (Adler & Pouliot 2011, s. 6-7).

Diskursen kastar ljus på förhållandet och växelverkan mellan struktur, agent och process. Den konstruktivistiska förståelse för det internationella politiska rummets ontologi talar om hur det konstitueras och styrs av kollektivt och intersubjektivt meningsfulla processer och strukturer. Pierre Bourdieu talade i liknande termer om 'habitus' - den delade förgivettagna kunskapen om världen som strukturerar och reflekteras i de individuella subjektens interaktion, en handlingens grammatik. Denna representeras, reproduceras och utmanas i en reflexiv social praktik som utförs av individuella agenter. Genom att förstå aktiviteten i det internationella politiska rummet som social praktik kan den dikotoma förståelsen för internationella relationer som annars präglas av ett tvunget betonande av antingen agenter eller strukturer, av idéer eller materia och av stabilitet eller förändring, således nyanseras (Adler & Pouliot 2011, s. 14-7).

Det Bourdieu kallade 'habitus' och det resonemang Alexander Wendt för och som han baserar på den den symboliska interaktionismen grundprinciper förstås här som en intersubjektiv grundförståelse för det internationella politiska rummet vilken utgör den internationella sociala praktikens kontext och ordnande struktur (Wendt 1992, s. 404). Detta sätt på vilket denna grundförståelse strukturerar de internationella aktörernas förväntningar och handlingsdispositioner bör dock betraktas som ett ordnande och begripliggörande av skillnader runt en intersubjektiv och delad grundförståelse för den internationella politikens funktionssätt och principer snarare än som ett, med nödvändighet, homogeniserande av de ingående aktörerna (Wendt 1999, s. 186-7, 247, Adler & Pouliot 2011, s. 18-9). Det är vidare utifrån denna socialiserande struktur som tillblivelsen av identitet också förstås. Genom positionering i denna struktur, genom processer som inkluderar och exkluderar, skapas roller och motroller manifesterade som idéer om ett 'Jag' och om de 'Andra' (Wendt 1999, s. 249, Adler-Nissen 2016, s. 28). En konstruktivistisk förståelse för 'Jagets' tillblivelse betraktar processen som relationell och fundamentalt social. 'Jaget' förstår och representerar sig själv i relation till sin förståelse för de 'Andra'. Den egna

identiteten förstås som en negation av den utgrupp man vill skilja sig från - en betydelsefixeringen eller diskursiv fixering, av 'Jaget' som innebär ett uteslutande av de alternativa betydelse som istället tillskrivs de 'Andra'. Struktureringen av relationer och roller i det internationella samfundet är samtidigt en produkt av och kontexten för konstruktionen av idéer och föreställningar. De ingående aktörerna förstår sig själva både utifrån denna kontext och hur de relaterar sina 'Jag' till externa 'Andra'. Dessa 'Andra' kan vara andra stater eller mer abstrakta saker som idéer eller ett historiskt förflutet (Hopf 2002, s. 3). Den sociala identitetens funktion i den sociala praktiken kommer av den sociala rollstruktur som ordnar det internationella systemets agenter i relation till varandra. Subjektspositioner görs relevanta och givet en intersubjektiv förståelse för denna socialiserande rollstruktur anges förutsättningarna för den egna och andras sociala praktik (Wendt 1999, s. 249).

2.1.2 Internationell kultur

Wendt identifierar tre huvudsakliga sätt att positionera sitt 'Jag' i relation till ett externt 'Andra' och beskriver dessa som tre skilda sätt att förstå och representera det internationella samfundets övergripande kultur och därmed funktionsätt (Wendt 1999, s. 257). Det Wendt benämner som kultur är den intersubjektiva förståelsen för social praktik som kommer med särskilda ömsesidiga förväntningar om och tolkningar av de ingående parternas handlingsdispositioner, handling och sätt att ingå i den sociala praktiken (Wendt 1999, s. 249). De tre, den internationella anarkins, kulturer benämns som hobbesiansk, lockeansk och kantiansk kultur och ger uttryck åt olika rollstrukturer i det internationella samfundet. Ju djupare den intersubjektiva förståelsen för de idéer som konstituerar rollstrukturen internaliseras hos de ingående subjekten, desto mer varaktigt tenderar också den övergripande internationella makrokulturen att vara (Wendt 1999, s. 254-5). Då typ av kultur inte är en funktion av graden av intersubjektivitet kan en hobbesiansk kultur finnas i ett internationellt samfund där idéer delas på ett långt- och djupgående sätt medan en kantiansk kultur kan uppstå i ett samfund där man delar idéer bara i liten utsträckning. Det som avgör kulturtyp är det övergripande slag av rollstruktur som skapar subjektens förståelse för sig själva och de 'Andra' - den struktur av rollbeskrivningar som skapar en relationell individualitet åt subjekten och således anger förutsättningarna för social interaktion (Wendt 1999, s. 177-8).

Den hobbesianska kulturen positionerar 'Jaget' i fientlig relation till de 'Andra' vilket kan jämföras med den lockeanska kulturen där 'Jaget' istället representeras

som en rival. Medan viss aggressivitet karakteriserar båda typerna av relation förstår 'Jaget' i en hobbessiansk kultur de 'Andras' existens som illegitim och orättfärdig och de kognitivt möjliga sätt som 'Jaget' kan och avser revidera förutsättningarna för de 'Andras' frihet och agens är därför obegränsade. I en lockeansk kultur gör den rivaliserande relationen att 'Jaget' möjligen söker förändra de 'Andras' praktik och materiella förutsättningar till egen fördel men dessas liv och existens förstås ändå ytterst som rättfärdig vilket i någon mån begränsar det sätt som 'Jaget' kan handla i relation till de 'Andra' (Wendt 1999, s. 261). 'Jaget' kan i en lockeansk kultur förvänta sig en reciprok respekt för bl.a. statlig suveränitet och vissa grundläggande fri- och rättigheter och de aggressioner som den hobbessianska kulturens ohämmade oberäknlighet producerar kan således utebli (Wendt 1999, s. 280). Givet dessa skilda rollstrukturer som kulturerna producerar kommer det lockeanska internationella politiska rummet att präglas av en dynamik där de svaga skyddas av de starkas internaliserade självbehärskning snarare än som i en hobbessiansk kultur där det handlar om de livsdugligastes överlevnad. Att fundamental personlig säkerhet inte är lika mycket av en bristvara i en lockeansk kultur gör vidare också att absoluta vinster kan uppväga för relativa förluster i sociala interaktioner (Wendt 1999, s. 283-4).

Den rollstruktur som impliceras av en kantiansk kultur representerar 'Jagets' relation till de 'Andra' som konfliktlös. De externa 'Andra' förstås som en spegling av 'Jaget' och deras identiteter och intressen som kongruenta sedan mänskligheten betraktas som ingående i en universell värdegemenskap. Detta implicerar vidare att internationella och nationella intressen kan skildras som konvergerande och 'Jag'-förståelsen görs universell snarare än bygger på en 'Jagets' differentiering som är fallet i en lockeansk och hobbessiansk rollstruktur. (Wendt 1999, s. 304-5).

2.2 Social identitet och internationella statushierarkier

Social identitetsteori förstår konstruktionen av ett 'Jag' som social i bemärkelsen att 'Jaget' förstår sig själv i relation till olika sociala grupper och deras position i en vertikalt differentierad social kontext. Gruppbyggnaden kan ske på basis av olika delade egenskaper - materiella och sociala - och hur det internationella samfundets subjekt relaterar sina 'Jag' till dessa grupper påverkar identitet, själv- och omvärldsförståelse genom en benägenhet att t.ex. framhäva, nedtona eller ombilda vissa egenskaper eller värden för att möjliggöra en särskild grupptillhörighet. Den sociala gruppen förstås inte här nödvändigtvis som ett aggregat av individer (här stater) utan snarare som en föreställd värdegemenskap

som givet den normativa vertikala stratifiering som strukturerar det internationella samfundet och fördelningen av status är mer eller mindre socialt attraktiv att ingå i. Status kan således komma både av tillhörighet i en gemenskap som rankas högt utifrån en särskild förståelse för vad som konstituerar internationell status liksom genom en särskild position inom en grupp (Welch Larson, Paul & Wohlforth 2014, s. 7). Det går inte att unilateralt göra anspråk på denna status eller en subjektposition som värderas högt i rollhierarkin utan positionering - rollfördelning om man så vill - är en intersubjektiv process (Welch Larson, Paul & Wohlforth 2014, s. 21). Status och social auktoritet förstås således här som en relation snarare än en determinerad implikation av något som innehas (Onuf 1989, s. 198, Welch Larson, Paul & Wohlforth 2014, s. 13).

En stats självförståelse och förståelse för 'Jagets' relation till de 'Andra' är centralt för den senare förståelsen för den egna positionen i en internationell statushierarki (Welch Larson 2017, s. 2). Hierarkin strukturerar en form av organiserad ojämlikhet, ett system och internationellt samfund som konstitueras av asymmetriska relationer (Bially Mattern & Zarakol 2016, s. 629-30). Hierarki och den distribution av status som konstituerar den kan konceptualiseras på olika sätt och uppfattningen om hur den förhåller sig till materiell makt och maktdistribution varierar därmed. En konstruktivistisk förståelse för hierarki ser det socialt tillskrivna värdet hos materiella resurser som beroende av kulturella, historiska och sociala faktorer och hierarkin är utifrån dylik teoretisk utgångspunkt ingalunda blott en reflektion av materiell kapabilitet eller distribution utan dess konfiguration är beroende av en social föreställningsvärld som instruerar den vertikala differentieringen av det internationella samfundet (A. Lake 2013, 563, Kaps & Komlosy 2013, s. 250, Welch Larson, Paul & Wohlforth 2014, s. 9).

Status i ett internationellt samfund kommer av det sociala värde som tillskrivs en individ eller grupp på grund av de särskilda attribut, egenskaper eller värden dessa representerar (Welch Larson 2017, s. 3). Den intersubjektiva förståelse för status kan konstitueras av ett aggregat av statusalstrande egenskaper vilket gör att den vertikala differentiering, som utifrån dessa föreskrivs, kan generera olika hierarkiska konfigurationer beroende på vilken dimension av statuskonceptet som särskilt värderas i en given politisk eller social kontext. Under kalla kriget tillskrevs således Sovjetunionen hög internationell status i och med en hög militär kapacitet men betydligt lägre utifrån de statusdimensioner som såg till politiska och kulturella värden (Welch Larson, Paul & Wohlforth 2014, s. 9).

Även om att ingå i och framhäva sin del i en social grupp som främjar de statusgenererande värdena ofta är en attraktiv strategi och därför inte sällan har betydelse för hur internationella aktörer aktivt representerar sina 'Jag' är det inte det enda sättet på vilket aktörer kan förhålla sig till status. Social identitetsteori redogör för tre huvudsakliga strategier som avser konstruera en identitet som förhåller sig till det intersubjektivt dominerande statuskonceptet på olika sätt - social konformitet, social rivalitet och social kreativitet. Den strategi som har för avsikt att möjliggöra inomgruppslig social mobilitet eller tillhörighet söker konformitet med det statuskoncept som dominerar intersubjektivt. Genom att internalisera de värden och normer som detta representerar söker man således nå de befintliga positioner som tillskrivs högt statusvärde alternativt ingruppslig tillhörighet då det är en mer primär statusmarkör. Då den vertikala stratifiering ett givet statuskoncept föreskriver uppfattas som instabilt eller illegitimt kan en strategi som istället syftar till social rivalitet framstå som mer attraktiv. Social rivalitet utmanar rättfärdigheten i att tillskriva vissa stater ett högt statusvärde genom att representera sig själv som överlägsen utifrån de statusdimensioner som konstituerar dessas position. Den tredje strategin söker slutligen få gehör för en omdefinition av statuskonceptet på ett sätt som gör att status tillskrivs på basis av också en ny uppsättning attribut och egenskaper. Snarare än att söka förändra den statushierarki som det existerande statuskonceptet föreskriver har man således för avsikt att få det internationella samfundet att värdera och respektera en ny uppsättning värden (Welch Larson & Shevchenko 2010, s. 66-7, A. Lake 2013, s. 563, Welch Larson 2017, s. 4-5). Den socialt kreativa strategin introducerar vidare en förståelse för hur status kan förstås olika i olika kontexter - vilka värden som konstituerar status och vilken status en individ därmed tillskrivs beror också på den åskådargrupp man söker uppvisa ett högt statusvärde inför (Welch Larson, Paul & Wohlforth 2014, s. 31). Givet existensen av skilda värdegemenskaper vars status kan omförhandlas med hjälp av en socialt kreativ strategi kan att rikta sig till olika publikker således motivera olika typer av identitetskonstruktion och sociala representationer av 'Jaget'.

Ett sätt på vilket status produceras och materialiseras i social praktik är genom stigmatisering av attribut som förknippas med en lägre stående utgrupp. På motsvarande det sätt som subjekt kan tillämpa olika strategier då de konstruerar 'Jag' som förhåller sig till statushierarkin på olika sätt kan även stigma mötas av olika förhållningssätt - det stigmatiserade 'Jaget' kan erkänna stigmat, utmana stigmat eller omvärdera stigmat. Den strategi som erkänner och internaliserar stigmatiseringen har för avsikt att möjliggöra social mobilitet och konformitet, att utmana stigmat öppnar för en utmaning av existerande statushierarki och är

således en strategival som syftar till social rivalitet medan att söka omvända stigmat ingår i en socialt kreativ strategi (Adler-Nissen 2014).

Medan den sociala identitetsteorin förstår 'Jaget' utifrån dess relation till olika sociala grupper och gemenskaper innehåller teorin ett essentialistiskt drag som kan tyckas inkompatibelt med studiens i övrigt konstruktivistiska ontologi förstås essensen hos dessa grupperingar här som intersubjektivt konstruerade. Innebörden av att tillhöra eller associeras med en särskild grupp definieras av och ges betydelse i socialt konstruerade kontexter. Grupperna eller de föreställda värdegemenskaperna existerar bara intersubjektivt och har således ingen socialt oberoende form.

3 Metod och material

3.1 Metod

Utifrån den konstruktivistiska teoribildning som talar om hur en intersubjektiv förståelse för internationell kultur representerar och positionerar 'Jaget' i särskilda relationer till de 'Andra' avser innevarande studie undersöka hur dessa makrokulturella rollstrukturer anger vissa förutsättningarna för vilka strategival som är möjliga på mikronivå då det postsovjetiska 'Jaget' ska konstrueras och representeras i relation till externa 'Andra' i det internationella samfundet. Studien är samtidigt teorikonsumerande och teoriutvecklande i den mån att den sammanför två teorier på olika analytiska nivåer och, utifrån det teoretiska ramverk som då uppstår, söker förstå de kognitiva förutsättningarna för de sätt på vilka Ryssland positionerat sitt postsovjetiska 'Jag' i relation till det internationella samfundets externa 'Andra'.

Medan samtidig teorikonsumtion och teoriutveckling riskerar att leda till en alltför dataanpassad teori och därmed undergräva studiens externa validitet formuleras och konstrueras teorin och dess taxonomi på förhand och används förstådd som idealtypisk snarare än som ett antagande om empiriska utfall (Esaiasson et al. 2017, s. 89, 113). Den görs därmed användbar över en större både rumslig och tidlig kontext då den kan användas formulerad på en relativt hög abstraktionsnivå. Makrokulturella skiftningar i det internationella systemet kartläggs med hjälp av typologin om de tre anarkins kulturer som hämtas från Wendts konstruktivistiska teori (1999) om det internationella systemet vilka, i enlighet härmed, ska förstås som idealtypiska analytiska abstraktioner. Då belägg senare i studien presenteras för att det ryska 'Jaget' representerats utifrån en kantiansk förståelse för det internationella samfundets funktionssätt görs det med avsikt att visa på hur en underliggande idéstruktur varit inflytelserik och därför format och materialiserats i social praktik och identitetskonstruktion snarare än på hur denna förståelse för det internationella samfundets rollstruktur varit totalt infriad och allenarådande. Att stor volatilitet tycks ha präglat den ryska självförståelsen under postsovjetisk tid är uttryck för en diskursiv instabilitet och förståelsen för 'Jagets' relation till de externa 'Andra' i en internationell rollstruktur har oupphörligen varit föremål för diskursiv strid och omförhandling

(Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 77-8, 86). Detta gör att de skilda förståelserna för det internationella samfundets rollstruktur överlappar och den faktiska sociala praktiken har därför också varit mer motsägelsefull än vad som framgår av studiens redovisade resultat. Sedan studiens syfte dock är att kartlägga makrokulturella trender för att se till hur underliggande idéstrukturer om det internationella samfundets funktionssätt påverkar förutsättningarna för konstruktionen av en social identitet har en sådan medveten förenkling ändå inte gjorts på bekostnad av möjligheten att besvara undersökningens frågeställning nyanserat och den mer utförliga redovisningen av idémässiga och diskursiva skiftningar som ser till också komplexiteten hos dessas polemik får därför vara föremål för en annan studie.

Att den kantianska kulturen ägnas så mycket uppmärksamhet trots att den de facto varit rådande bara i liten utsträckning talar om en möjligen överdriven inordning av materialet i Wendts typologi. För att teoriutvecklingen ska vara fullständig har det dock beslutats vara nödvändigt att utforska också den kantianska logiken på lika utförligt sätt även om det möjligen ger en orättfärdig bild av dess inflytande. Detta belyser samtidigt förhållandet mellan studiens två ambitioner - fallorienterad teorikonsumtion och teoriutveckling - där en avvägning i vilken fullständigt teoriutveckling således har överordnats fallstudien i vissa avseenden.

Studiens idéanalytiska dimension - utredningen av vad varje förståelse för den internationella rollstrukturen implicerar för vilka olika strategier som kan omsättas i den sociala konstruktionen av ett 'Jag' - gör att resultatet ges hög generaliserbarhet och görs gångbart i en större och bredare kontext som sträcker sig bortom det specifika fall som undersökts i Ryssland. De specifika utfall som sedan noterats i den egna fallstudien bör dock inte förstås som en lagbunden implikation av den dominerande idéstrukturen - i synnerhet givet att fallet är Ryssland, en stat i vilken politisk agens är lokaliserad till en samhälls elit vilket ger enskilda aktörer - även om de är situerade i sociala strukturer - stor betydelse för den faktiska representationen av 'Jaget' i det internationella samfundet.

En kvalitativ litteraturstudie ligger bakom det presenterade resultatet och textbearbetningen har haft för avsikt att klargöra vilka övergripande förståelser för det postsovjetiska 'Jagets' existens i ett internationellt samfund som dominerat och materialiseras i den sociala praktiken och hur detta påverkat förutsättningarna för social identitetskonstruktion. Den integrativa granskningsmetoden har genom analys, sammanställning och syntetisering av olika typer av material - diskursanalyser, sociologiskt inriktade studier av nationell identitet, offentliga tal och utrikespolitiska analyser - således sökt skapa en holistisk och övergripande

bild av den internationella praktik Ryssland ingått i sedan 1991 för att utifrån denna identifiera den underliggande idéstruktur som angivit de kognitiva förutsättningarna för den internationella representationen av ett 'Jag' (Snyder 2019, s. 335-6). Att analysen huvudsakligen baseras på sekundärmaterial binder den till tidigare förståelser och läsningar av rysk självförståelse vilket främjar den vetenskapliga kumulativitet som studien kan uppnå men samtidigt gör det svårt att inte också reproducera eventuella strukturella och systematiska missuppfattningar som kommer av t.ex. forskarnas egna positionalitet. Det stora textmaterial som studerats har dock författats av forskare från olika kulturella kontexter vilket gör att en eventuell kulturell bias i tidigare forskning har möjlighet att balanseras och neutraliseras då den aggregeras i en holistisk förståelse för rysk identitet.

Det centrala begreppet nationell identitet bör i studien inte missförstås för att göra anspråk på att redogöra för varje enskild rysk medborgares självförståelse eller ens den medborgerliga identiteten på aggregerad nivå. Det som avses är det sätt på vilket Ryssland förstår och representerar sitt 'Jag' som en internationell aktör. Givet de state-society-relationer som i Ryssland skiljer sig från vad vi normalt ser i ett mer demokratiskt Väst innebär det möjligen att en den självförståelse som redogörs för här favoriserar den som dominerar hos det politiska ledarskapet och det elitistiska samhällskiktet på bekostnad av en förståelse som i högre grad överensstämmer med det övriga Rysslands självförståelse. Detta kommer dock av det faktum att det är dit den huvudsakliga internationella politiska agensen är lokaliserad vilket gör just den gruppen till ett särskilt relevant studieobjekt då vi ser till hur Ryssland representeras som en aktör i det internationella samfundet. Att generalisera studiens slutsatser till att gälla också de beredare skikten i den ryska befolkningen bör dock, givet detta, göras med stor försiktighet (Sjisjkin 2023, s 56-8).

3.2 Material och vetenskaplig kumulativitet

Den text som ligger till grund för studiens resultat och analys har utgjorts av transkriberade tal, diskursiva analyser, sociologiska, historiska och statsvetenskapliga kartläggningar av rysk nationell identitet och identitetsbildning liksom IR-forskning som ser till olika aspekter av rysk utrikespolitik och det internationella samfundets dynamik. Litteraturen är övervägande av kvalitativt slag och består primärt av sekundärmaterial.

Central för studien förståelse för diskursiva formationer och förändringar i det postsovjettiska Ryssland har Ted Hopfs studie *Social Construction of International*

Politics: identities & foreign policies, Moscow, 1955 and 1999 (2002) varit. Han identifierar fyra huvudsakliga diskurser som han omnämner 'New Western Russia', 'New Soviet Russia', 'Liberal Essentialism' och 'Liberal Relativism' vilka alla förstår det ryska 'Jagets' relation och förhållande till de 'Andra' på olika sätt. Medan Hopf utgår ifrån tre primära 'Andra' av olika kvalitativa slag - de externa 'Andra', de interna 'Andra' liksom de historiska 'Andra' fokuserar dock innevarande studie på relationen till de externa 'Andra' och övriga berörs bara i den mån de har implikationer för just denna relation (Hopf 2002, s. 154-6). Också Iver Neumanns diskursanalys *Russia and the idea of Europe: A Study in Identity and International Relations* (1996) har haft betydelse på så sätt att den givit en historisk kontext åt den postsovetiska identitetskonstruktion som här studeras. Neumann talar om en diskursiv polemik mellan en å ena sidan atlanticistisk diskurs och en å andra sidan eurasisk vilket är andra namn för det Hopf skulle kalla 'New Western Russia' och 'New Soviet Russia'. I innevarande studie används Neumanns begrepp i den mån hans typologi är tillräcklig sedan det visat sig vara de mer vedertagna benämningarna (Neumann 1996, s. 184).

Då diskursiva praktiker förstås bredare - som en social praktik, som varje manifestation av en social föreställningsvärld och intersubjektiv omvärldsförståelse - möjliggörs studiet av dessa i läsning och tolkning av också annat sekundärmaterial som närmar sig diskursen på ett mer indirekt sätt. I Ayşe Zarakols kapitel om Ryssland i *After Defeat: How the East Learned to Live with the West* (2010) avhandlas hur olika självförståelser hanterar narrativet om en östlig underlägsenhet och han använder sig av både en idéanalytisk ansats och kvantitativt material från survey-undersökningar genomförda av VTsIOM. Igor Zevelevs artikel "Russian National Identity and Foreign Policy" (2016) ser till hur nationell självförståelse manifesterat sig i rysk utrikespolitik historiskt och Deborah Welch Larson och Alexei Shevchenkos "Status Seekers: Chinese and Russian Responses to U.S. Primacy" (2010) ser till hur olika utrikespolitiska strategier förhåller sig till amerikansk hegemoni och internationell status på olika sätt.

Deborah Welch Larson och Alexei Shevchenko (2010) gör en analys av postsovetisk identitetskonstruktion i en internationell statushierarki och samma sociala identitetsteori har således använts i en liknande teorikonsumerande studie tidigare. En brist hos den sociala identitetsteorin är dock dess oförmåga att förklara vad som orsakar förändringar i strategival (Welch Larson 2017, s. 1). Genom att tillföra en också makroanalytisk nivå i form av Wendts konstruktivistiska teori om internationella kulturer ges den sociala identitetsteorin en makrostrukturell kontext som givet 'Jagets' förförståelse för sin relation till de

‘Andra’ i ett internationellt samfund anger vissa kognitiva förutsättningar för representationen av en social identitet. Medan teorin instrumentaliseras i den fallfokuserade teorikonsumerande studien gör den teoriutvecklande dimensionen hos studien att vetenskapligt mervärde här kommer både i teoretisk form och i ett förbättrat kunskapsläge (Esaiasson et al. 2017, s. 109).

4 Resultat och analys

4.1 Det unipolära ögonblicket

4.1.1 En kantiansk kultur

Europa och Väst har historiskt sett alltid utgjort de huvudsakliga 'Andra' då Ryssland ska positionera och förstå sitt nationella 'Jag' - frågan om hur man ska förhålla sig till Väst har sedan artonhundratalet varit föremål för en nationell diskursiv kamp mellan en västerländskt orienterad rörelse - *zapadnitjestvo* - och slavofilismen. Om den förra förstod Ryssland som en europeisk nation vars politiska och ekonomiska utveckling borde följa den västerländska framhävde den senare Rysslands essentiella särart - Ryssland differentierades från Väst genom ett betonande av tillhörighet till en istället slavisk kultur och civilization (Neumann 1996, s. 32-4). Medan Lenin förstod det kapitalistiska väst genom en diskurs som skildrade Europa och Nordamerika som en, förvisso politisk och kulturell antites, men samtidigt förebild vad gällde ekonomisk och teknisk utveckling präglades det politiska medvetandet under 30-talet av en mer alltigenom fientlig inställning till den atlantiska världen (Tolz 2004, s. 167).

Denna öst-västliga dikotomi sökte dock omprövas av Gorbatsjov i sensovjetisk tid och tycktes slutligen överbryggas diskursivt under den efterföljande Jeltsins tid vid makten (Zarakol 2010, s. 218-9, 221). Redan under åttiotalets andra hälft hade Gorbatsjovs 'glasnost' och 'perestrojka' liksom idén om att återvända till ett gemensamt europeiskt hem givit röst åt den atlanticistiska diskurs som sökte omstöpa Ryssland i mer västerländsk form och den postsovjetiska politiska kurs Jeltsin lade in på cementerade en förståelse för nödvändig utveckling som en assimilering till väst och västerländska modeller (Goldgeier & McFaul 1992, s. 489, Sharafutdinova 2020, s. 80-1). I den atlanticistiska diskursen var västlig civilisation en symbol för en historisk normalitet - för framsteg, frihet och demokrati (S. Duncan 2005, s. 277, Tsygankov 2003, s. 57). Ryssland skildrades således som en politiskt, ekonomiskt och kulturellt underutvecklad stat som under historisk tid handlat i strid med sina egentliga intressen. Då Jeltsin lanserar de liberala reformer som har för avsikt att göra Ryssland till en del av västerländska ekonomiska och politiska institutioner är det således materialiserandet av en representation av ett Ryssland som äntligen lagt in på normal historisk

utvecklingsriktning (Zarakol 2010, s. 226, Sharafutidinova 2020, s. 80-1). Under Jeltsin och den Ryska federationens första utrikesminister Andrej Kozyrev (1991-1996) materialiseras förståelsen för det nationella 'Jaget' som en spegling av de externa västerländska 'Andra' vilka således fick ge form åt den tidiga postsovjetiska identiteten (Hopf 2002, s. 214). I det officiella dokument som gör explicit den ryska utrikespolitiska linjen 1993 förklaras den öst-västliga dikotomin vara en anakronism och det ryska 'Jagets' identitet framställs som en som föreställer sig en framtid karakteriserad av ett fördjupat samarbete med NATO och Väst - dokumentet är således en tydlig manifestation av den atlanticistiska diskursens inflytande (Zarakol 2010, s. 226, 236, Brooks & Wohlforth 2015, s. 12, Krickovic & Pellicciari 2021, s. 86). Den period av kallt krig som formellt avslutades med Sovjetunionens upplösning 1991 var en som inte sällan skildrats som en civilisationernas kamp och om den internationella kultur som då producerades av och reproducerades i sociala praktiker var hobbesiansk i bemärkelsen att den diskursivt representerade de två polerna som ontologiskt dikotoma - de 'Andras' existens som illegitim i ljuset av 'Jagets' rättfärdiga anspråk - skapas nu en ny förståelse för den internationella ordningen som bäst talas om som kantiansk. En unipolaritet cementeras i den sociala praktiken då skillnaden mellan 'Jaget' och de 'Andra' upplöses i betoning av Ryssland som en immanent del av den västerländska civilisationen (Hopf 2002, s. 214-5). Ryssland gör explicit sin ambition att fullständigt integreras med och göras till del i den västliga liberala ordningen och genom att vända sig bort från Öst - sina 'asiatiska rötter', det postsovjetiska rummet och dess despotiska underutvecklade konnotationer betonades en förståelse för det ryska 'Jaget' som tillhörande den liberala världen och atlantiska ordningen i Väst (Tsygankov, 2016, s. 77).

I enlighet med den kantianska internationella kultur som kräver upplösningen av åtskiljandet mellan 'Jaget' och de 'Andra' till förmån för en universalistisk självförståelse skildrades omvandlingen av Ryssland som hela världens angelägenhet i den officiella diskursen - dess framgång eller fall som en politisk, ekonomisk och kulturell fråga av globalt intresse. Givet den föreställda universella värdegemenskapen och förväntningen om ett därmed stort stöd från de västerländska nationsstaternas sida finns en stor optimism att utläsa i diskursen inför en framgångsrik integration av Ryssland i dessas gemenskap (Wendt 1999, s. 304-5, S. Duncan 2005, s. 278, Zarakol 2010, s. 225).

4.1.2 Det europeiska Ryssland

Medan Sovjetunionens upplösning resulterade i narrativ och identitetskonstruktioner som talade om nationella frigörelser i många perifera

postsovjetiska stater var förutsättningarna andra för den stat som varit det forna Sovjets centrum. Ryssland var Sovjetunionens arvtagare och fortsättningen på dess historia. Givet den atlanticistiska diskursens dominans och utifrån dess förståelse för den internationella rollstruktur det ryska 'Jaget' således positionerade sig i konstruerades en postkommunistisk identitet som i mångt och mycket behövde vara en negation av 'Jagets' historiska 'Andra'. Sedan det ryska 'Jaget' - dess identitet och intressen - var kongruent med de västerländska 'Andras' internaliserades dessas stigmatisering av kommunism, despotism och bilden av den östliga civilisationens inneboende underlägsenhet varpå en brytning med det historiska 'Andra' blev en del av det postsovjetiska 'Jagets' identitet (Tsygankov, 2016, s. 77, Sharafutdinova 2020, s. 79-80). Istället för att därmed praktisera en förståelse för 'Jaget' som ett fortsatt centrum i ett postsovjetiskt geopolitiskt rum producerades bilden av Ryssland som en given del i en västerländsk kantiansk ingrupp. Sedan tillhörighet och acceptans i denna västerländska kantianska gemenskap var ett nödvändigt utrikespolitiskt mål givet det ryska 'Jagets' representation av och förståelse för sig själv som en immanent del av den ser vi en postsovjetisk identitetskonstruktion som syftar till att möjliggöra denna ingruppsliga tillhörighet genom social konformitet.

Då Ryssland förstår sig själv som de 'Andra' och därmed genom de 'Andras' blick internaliserar också deras förståelse för status. Den atlanticistiska diskursen accepterade och erkände följaktligen en ekonomisk, politisk och kulturell underutveckling i Ryssland och i och med den immanenta stormaktsdimensionen hos rysk identitet producerades visionen om det mäktiga 'Jaget' inom en atlanticistisk snarare än Sovjetnostalgisk imperialistisk diskurs - projektionen av det framtida, igen, mäktiga Ryssland gavs en västerländsk form i 'Jagets' politiska medvetande. Jeltsins liberala ekonomiska reformer, anspråk på medlemskap i G7, WTO och t.om. NATO liksom försöket att ombilda det forna kommunistiska imperiet till en modern nationalstat materialiserar en ambition om att skapa ett 'Jag' som har en erkänd, och senare också central, plats i den västerländska civilisationens ingrupp (Zarakol 2010, s. 225). Vi ser manifestationen av ett 'Jag' som förhåller sig till existerande statuskoncept och den sociala praktik det föreskriver i syfte att avsäga sig associationerna till en tidigare kommunistisk social gemenskap (Welch Larson & Shevchenko 2010, s. 89).

Sovjetunionens upplösning medförde vidare att konturerna runt det ryska 'Jaget' framstod som mindre givna - vad och vilka som omfattades var nödvändigt att omförhandla. Identifikationen med de västerländska 'Andra' och med den universella värdegemenskap de representerade implicerade vissa kognitiva begränsningar för hur den nya ryska federationen kunde organiseras. Sedan den

konstruktion av ett postsovjetiskt Ryssland som anspelat på etnonationalism och etnisk tillhörighet implicerat en essentiell skillnad mellan det egna 'Jaget' och de 'Andra' sökte Jeltsin istället skapa ett Ryssland som byggde på medborgerlig lojalitet gentemot konstitutionen och statliga institutioner vilka var avsedda att materialisera och referera till en tillhörighet till en internationell värdegemenskap (Tolz 2004, s. 164). Sedan ett karaktäristiskt drag hos den västerländska civilisationsgemenskapen är kongruenta interna samhällsorganisationer implicerade den ryska speglingen av 'Jaget' i de västerländska 'Andra' upprättandet av en nationell samhällsstruktur som hade för avsikt att konvergera mot den västliga och således kognitivt möjliggöra en intersubjektiv förståelse för Ryssland som del i den atlantiska ordningen (Krickovic & Pellicciari 2021, s. 89).

I och med den kantianska internationella kultur och dess värdeuniversalism där ingruppslig tillhörighet är en mer primär statusmarkör än ingruppslig position impliceras en förståelse för status som inte nödvändigtvis följer nollsummespelets logik varpå behovet att representera 'Jaget' som en rival till de 'Andra' undermineras. I det internationella samfund där den kantianska kulturen internaliserats överordnas de värden som konstituerar den kantianska gemenskapen de partikulära ingående subjekten vilket får till följd att behovet av att balansera eller utmana en unipolaritet undergrävs. I en kontext i vilken Fukuyamas tankegods var inflytelserikt betraktades den hegemoniska förståelsen för statusbegreppet innehåll inte som ett uttryck för enskilda staters makt att skapa en särskild moralisk ordning utan den atlantiska ordningen var ett förkroppsligande av intrinsikala universella värden vars främjande låg i allas intresse. Sedan dessa värdenas giltighet därmed låg bortom partikulariteter, tillfälligheter och enskilda staters intressen liksom var frikopplade från subjekt i den mån att de var av värde oavsett vem som materialiserade dem etableras en stabil och varaktig legitimitet som gör det svårt att utmana med den socialt kreativa identitetsstrategi som söker stöd och gehör för en alternativ värdegrund (S. Ducan 2005, s. 279, Abbas 2022, s. 36).

4.2 Multipolaritet och westphalisk suveränitet

4.2.1 En lockeansk kultur

Finanskrisen i Ryssland 1998, NATOs expansion i Östeuropa 1997 och deras senare inblandning i Kosovokriget 1999 är bara några världspolitiska händelser i en rad som äger rum under det sena 90-talet och som försvårar för det atlanticistiska narrativet om att det ryska 'Jagets' intressen är universella och

därmed med nödvändighet kongruenta med de västerländska 'Andras'. (Hopf 2002, s. 154). Redan 1993 börjar Jeltsin differentiera det ryska 'Jaget' från de västerländska 'Andra' och den tidigare speglingen övergår i ett betonande av det distinkt ryska och således en materialiserad förståelse för Rysslands intressen som nationellt unika - det finns en del av vad som är Ryssland som är essentiellt och unikt och som inte kan representeras genom de västerländska 'Andra' (Tolz 2004, s. 168). Den diskurs som således nu kommer att utmana den atlanticistiska - vi använder Ted Hopfs (2002) benämning 'Liberal Essentialism' (LE) - ser en diskrepans mellan ryska och västerländska intressen och därmed det internationella samfundet som strukturerat av en rollstruktur där relationen mellan 'Jaget' och de 'Andra' präglas av en rivalitet. Den universella förståelsen för 'Jaget' som implicerats av en kantiansk förståelse för den internationella rollstrukturen förbyts mot en mer partikularistisk och differentierande idé om den egna identiteten och dess relation till de 'Andra' (Hopf 2002, 164-7).

Medan Ryssland, givet en kantiansk unipolaritet, vänt sig bort från det postsovjjetiska geopolitiska rummet mot ett västerländskt centrum implicerade den differentierade 'Jag'-förståelsen att den ryska självförståelsen behövde representeras av något annat än de västerländska 'Andra'. Om Jeltsins inledande politiska linje avsett negera Rysslands sovjetiska förflutna omvärderas det ryska historiska 'Andra' i ljuset av att något annat än de västerländska 'Andra' måste representera det postsovjjetiska 'Jaget'. Istället för utåt och västerut blickar Ryssland således inåt i syfte att ge en mer essentialistisk form åt sitt postsovjjetiska 'Jag'. Ryssland differentierar sig från de västerländska 'Andra' genom att identifiera sig med de slaviska brödrafolken och omvärdera relationen till sitt historiska 'Andra' (Hopf 2002, s. 157-8, Tolz 2004, s. 167, Sharafutdinova 2020, s. 84). Den liberala essentialistiska diskursen förstår det finnas något som essentiellt skiljer Ryssland och de postsovjjetiska staterna från Väst och de förenas i detta på grund av en gemensam historisk erfarenhet. Den västliga kritiken av den ryska samhällsutveckling som kom att gå i alltmer auktoritär riktning besvarade således av Ryssland, utifrån denna självförståelse, med ett förnekande av att det skulle finnas en universell uppsättning värden. Ryssland pekar på att demokrati och samhällsinstitutioner måste anpassas till den partikulära, historiska och sociala kontext som omger dem. Snarare än det gemensamma och universella främjandet av en liberal värdegemenskap främjar Ryssland ett internationellt samfund vars sociala praktik regleras av principer om statlig suveränitet, territoriell integritet och icke-intervention - varje stats rätt att i det internationella samfundet representera sina 'Jag' i en form som uttrycker deras unika nationella essens (Roberts 2017, s. 31).

Då rollstrukturen istället förstås som lockeansk implicerar detta en förståelse för den internationella värdegemenskapen som differentierad - den unipolaritet som kan råda givet en kantiansk rollstruktur betraktas således i en lockeansk kultur som ett uttryck för hegemoni och det multipolärt ordnade internationella rummet görs till den nya representationen för en legitim maktbalans. Utifrån den diskurs som förstår Rysslands nationella intressen partikularistiskt och som essentiellt ryska - och därav ej representerade i de 'Andra' - tolkas USA och NATOs unilaterala handlande i Jugoslavien och senare 2003 i Irak som ett uttryck för imperialism och hegemonism (A. Lake 2013, s. 557). Multipolariteten gör vidare den internationella interaktionen till ett nollsummespel vilket skiljer det lockeanska internationella samfundets dynamik från den kantianska sociala praktik som istället förstås som ett plussummespel. Färgrevolutionerna i Georgien, Ukraina och Kirgizistan 2004-2005 förstås i enlighet härmed som orkestrerade av USA i syfte att främja amerikanska hegemoniska intressen på Rysslands bekostnad, USAs "krig mot terrorismen" förstås som imperialism och en kränkning av statlig suveränitet liksom den humanitära interventionen i Jugoslavien som ett brott mot internationell rätt givet att den aldrig godkändes av FNs säkerhetsråd och således var ett imperialistiskt unilateralt snarare än demokratiskt multilateralt initiativ (Ambrosio 2005, s. 3, Welch Larson & Shevchenko 2010, s. 91, Krickovic & Pellicciari 2021, s. 91). Behovet att balansera denna amerikanska hegemoni uttrycktes av Primakov 1996 och har sedan i mångt och mycket varit ett genomgående tema i Putins utrikespolitiska diskurs - förståelsen för det ryska 'Jaget' som underminerat av västerländska anspråk och det globala behovet av ett Ryssland som balanserar den amerikanska dominansen (Turner 2009, s. 173, Forsberg 2014, s. 323, Roberts 2017, s. 31)

4.2.2 Det autentiska Ryssland

Medan ingruppslig tillhörighet är den kantianska kulturens primära statusmarkör gör den lockeanska kultur, som ordnar det internationella politiska rummet utifrån en idé om multipolaritet, den relativa fördelningen av status till det centrala. Det internationella samfundets poler interagerar således i nollsummespel i vilka den enas framgång är den andras förlust. I och med den differentierade värdegemenskap som den lockeanska kulturen och dess multipolaritet implicerar kan unilateral handling som kränker den westphaliska suveränitetsprincipen inte längre rättfärdigas med hänvisning till en kantiansk universell värdegemenskap. Då Putin förklarar den amerikanska hegemonin vara uttryck för ett demokratiskt underskott i det internationella samfundet ger han - utifrån en lockeansk förståelse för den internationella rollstrukturen och förståelsen för de nationella 'Jagens' relation till de externa 'Andra' - således röst åt en strategi som syftar till att

utmana legitimiteten hos den internationella statushierarkins konfiguration (Turner 2009, s. 167, Welch Larson, Paul & Wohlforth 2014, s. 9).

Då det internationella samfundet förstås som värdepluralistiskt och multipolärt snarare än unipolärt undermineras den normativa och kognitiva grund som legitimerat en amerikansk unipolaritet. Bilden av USA som centrum för en värdeuniversalism undergrävs och de politiska och kognitiva förutsättningarna för en mer konkurrensorienterad strategi vad gäller både identitet- och stigmahantering uppstår. Då Ryssland pekar på ett demokratisk underskott och det odemokratiska maktmonopol Väst och framförallt USA materialiserar i den internationella praktiken liksom på sig själv och den egna internationella praktiken som balanserande och bärare av en mer internationellt demokratisk process söker Ryssland utmana den internationella statushierarkins konfiguration med hjälp av en strategi som liknar social rivalitet (Turner 2009, s. 167, Krickovic & Pellicciari 2021, s. 92).

Då det kantianska kulturen inte skildrar 'Jaget' och de 'Andras' relation i termer av konflikt sedan de förstår sina intressen som kongruenta och därmed överordnar det gemensamma främjandet av de statusalstrande egenskaperna finns inget behov eller utrymme för social rivalitet - den intersubjektiva förståelsen för värdenas legitimitet är stabil och outmanad och de 'Andras' framgångsrika främjande av dessa innebär ingen förlust för det nationella 'Jaget'. I en multipolär värld ges de ingående subjekten och deras partikulära 'Jag'-förståelser större betydelse sedan deras rivaliserande intressen implicerar att 'Jagets' vinst är de 'Andras' förlust. USA rättfärdigar sina unilaterala initiativ i Mellanöstern och det dåvarande Jugoslavien genom hänvisning till att den avsedda exporten av västerländska politiska och ekonomiska institutioner gynnar hela det internationella samfundet. Utifrån den lockeanska förståelsen för 'Jaget' och de 'Andras' intressen och den ryska LE-diskursen har det irakiska 'Jaget' dock en unik och partikulär identitet och förståelse för intressen som inte nödvändigtvis konvergerar mot motsvarande hos Väst och USA. Då Primakov ersätter Kozyrev som utrikesminister 1996 ersätts förståelsen för det postsovjjetiska ryska 'Jaget' som en central och bidragande del till den västerländska värdegemenskapen av en som representerar Ryssland som en oundgänglig internationell aktör vad gäller att balansera den amerikanska hegemonin och därigenom främja en multilateral internationell praktik (Turner 2009, s. 162-3, Robert 2017, s. 48). Ryssland som internationell aktör förespråkar en mer diversifierad internationell politisk agens, en internationell politisk kultur som respekterar varje aktörs rätt till internt och nationellt självbestämmande och som kan ackommodera en mer diversifierad uppsättning aktörer än vad som är fallet i ett kantianskt internationellt samfund.

Ryssland betonar vikten av och det intrinsikala värdet hos en demokratisk eller i alla fall multilateral process om inte i det nationella så i det internationella politiska rummet och kritiserar den amerikanska tendensen att kringgå och instrumentalisera denna - att underordna internationell lag och rätt i syfte att implementera en egen och på förhand definierad uppsättning ekonomiska och politiska värden. Den förstås som förlängningen av en historisk kolonial praktik och genom att behäfta grunden för amerikansk status med stigmatiserade koloniala konnotationer utmanas dess legitimitet (Hopf 2002, s. 218-9, Tsygankov 2014, s. 347).

Det självcentrerade 'Jaget' som impliceras av dess position i en lockeansk rollstruktur är ett huvudsakligen individualistiskt jag men sedan de reciproka begränsningar för subjektens legitima handlingsutrymme som varje 'Jags' legitima rätt till existens föreskriver samtidigt är vad som möjliggör de egna 'Jagets' existens och sociala praktik utgör den naturliga omsorgen om dessa begränsningars kollektiva efterlevnad en också kollektivistisk dimension hos den lockeanska rollstrukturens rollidentiteter. Då Ryssland representerar sitt 'Jag' som en primär röst för den westphaliska suveränitetsprincipen, territoriell integritet och multipolaritet genom balanserande internationell praktik såsom BRICS och andra bi- och multilaterala samarbeten österut är det fråga om en identitetskonstruktion som kommer av en kombinerad socialt konkurrerande och socialt kreativ strategi (Krickovic & Pellicciari 2021, s. 94). Ryssland ifrågasätter legitimiteten hos nuvarande hierarkiska konfiguration genom att utmana dess rättfärdighet och därefter söka omdefiniera det nuvarande statuskoncept som föreskriver det internationella samfundets innevarande vertikala stratifiering.

4.3 "Russkij mir"

4.3.1 En hobbesiansk kultur

Kritiken mot ett amerikansk monopol på internationell politisk makt och agens når ett diskursivt klimax under den internationella säkerhetskonferensen i München 2007 då Putin öppet deklarerar att en NATO-utvidgning österut inte bara förstås som orättfärdig givet den lockeanska strukturens premisser utan som ett direkt hot och som en säkerhetspolitisk provokation (Putin 2007, Krickovic & Pellicciari 2021, s. 91). Talet i München ger röst åt en diskurs som tidigare använts med försiktighet officiellt - den där ett nationellt 'Jag' förstår sin relation till de 'Andra' som direkt fientlig - och det materialiserar en inledande säkerhetsisering av den ryska identiteten och den civilisation den representerar

(Morozov 2002 s. 410). Representationen av 'Jaget' som den statliga suveränitetsprincipen främsta tillförsäkrare ställs på sin spets då ett ukrainsk och georgiskt NATO-medlemskap kommer på tal under George W. Buschs regeringstid och Ryssland tvingas balansera den ryska civilisationens säkerhetsintressen mot respekten för statlig självbestämmanderätt. Invasionen av Georgien 2008 är en internationell praktik som materialiserar ett ryskt 'Jag' som för första gången tycks villigt att representera sig själv och sina anspråk som oförenliga med motsvarande hos de västliga 'Andra'. Under den eurasiska diskurs som nu successivt kommer att dominera den ryska självförståelse integreras den, kalla krigets, väst-östliga dikotomi åter i den ryska identitetskonstruktionen (Krickovic & Pellicciari 2021, s. 92).

Medan LE-diskursen skildrar det ryska 'Jaget' med tydligare konturer och som en etnonationalistisk identitet har den eurasiska diskurs som Putin idag ger röst åt en snarare moralisk underton och utifrån ett mytologiserande narrativ om den ryska civilisationens unikhet och mission skildras det ryska 'Jaget' som representant och centrum för en spirituellt eurasisk gemenskap som gör anspråk på att vara ett universellt alternativ till den internationella liberalismen. Det ryska 'Jaget' gör därmed anspråk på att kunna ersätta de 'Andra' och den internationella ordning de representerar. Om bilaterala samarbeten i det eurasiska rummet varit ett tillräckligt sätt att balansera liberal hegemoni och stärka ryska intressen i ett multilateralt internationellt samfund strukturerat av en lockeansk makrokultur skildras den eurasiska civilisationens fragmentiserade politiska agens nu som söndrande och som ett hot mot själva dess överlevnad (Hopf 2002, s. 8, Morozov 2002, s. 416-7, Zarakol 2010, s. 223, Bækker & Due Enstad 2020, s. 322). Att förena och knyta starkare band till det postsovjetiska geopolitiska rummet och de slaviska folken i Östeuropa formuleras således som en nödvändig säkerhetspolitisk strategi givet den västerländska liberala institutionalismens splittrande hot särskilt riktat mot den eurasiska kulturen (Tolz 2004, s. 162, Roberts 2017, s. 30). Putins användning av symboler som konnoterar både tsartiden och den forna Sovjetunionen - den tvåhövdade örnen som nationellt emblem och återinförandet av den sovjetiska nationalsången om än med annan text - materialiserar en nationell identitet som ingalunda motsvarar den västerländska nationalstatens utan understryker det postsovjetiska ryska 'Jagets' imperialistiska stormaktsidentitet (S. Duncan 2005, s. 294, Welch Larson & Shevchenko 2010, s. 88). 'Russkij Mir' - den ryska världen - har varit en central politisk idé under Putin och den bygger på en romantisk idé om nationen som en organisk gemenskap. Genom att göra det historiska 'Andra' närvarande i det postsovjetiska 'Jaget' betonas en historisk kontinuitet och i kraft av delade historiska erfarenheter kan större delar av den eurasiska civilisationen - i både tidslig och rumslig bemärkelse - inrymmas i

förståelsen för 'Jaget'. Det ryska 'Jaget' förkroppsligar således kontinuiteten hos den historiska eurasiska civilisationens mission och uppdrag vilket förstås i universalistiska termer och det gör till representant för ett särskilt eurasiskt ethos (Broda & M. Swiderski 2002, s. 14, Roberts 2017, s. 36, Abbas 2022, s. 36). Utifrån den eurasiska diskurs som förstår den slaviska civilisationen som ontologiskt inkompatibel med den som förstås som romansk-germansk skildras det postsovjetiska ryska 'Jaget' som immanent anti-västerländskt och relationen till de liberala 'Andra' förstås som en präglad av fundamental konflikt (Sakwa 2020, s. 206) Genom att peka på hur inflytande från de västliga 'Andra' redan haft en söndrande effekt på den eurasiska civilisationen motiveras och legitimeras en internationell praktik som vidtar drastiska åtgärder mot de 'Andra' för att rädda och återställa det underminerade 'Jaget' (Morozov 2002, s. 411, Bækker & Due Enstad 2020, s. 322-3). Då Ryssland förstår de västerländska 'Andra' som positionerade i en hobbesiansk rollstruktur förstås Ukrainas försök att närma sig EU och amerikanska planer på en ytterligare NATO-expansion österut som en geopolitisk strategi att ytterligare splittra och förintä den organiska gemenskapen i Öst.

4.3.2 Det eurasiska imperiet

Om det tidiga 90-talets politiska linje syftade till att förena 'Jaget' med de 'Andra' och därmed möjliggöra ingruppslig tillhörighet till och social mobilitet inom en västerländsk värdegemenskap blev denna ambitions mål aldrig ett intersubjektivt faktum i internationell social praktik. Om Ryssland gav form åt sin tidiga postsovjetiska omvandling genom att spegla sig i de västerländska 'Andra' var Ryssland inte en del av den västerländska värdegemenskapen i ett västerländskt politisk medvetande. Den upplevda avsaknaden av reciprocitet och erkännande från de västliga 'Andra' har varit en central och växande känsla hos det ryska 'Jaget' sedan 1991. Västs ovilja att interagera med och därmed erkänna internationella institutioner- EAEU t.ex. - som initierats av Ryssland liksom oviljan att tillskriva det ryska 'Jaget' status som en jämbördig partner i "kriget mot terrorismen" är ett uttryck för den diskrepans som rådit mellan Rysslands självbild och de 'Andras' förståelse för vad som är Rysslands position i det internationella samfundet. Det är denna, den uteblivna, intersubjektiva förståelsen för ryska intressen och anspråks legitimitet som har bidragit till att de 'Andras' blick nu tillskrivs en ny betydelse (Forsberg 2014, s. 326, Krickovic & Pellicciari 2021, s. 94).

Positionerad i en rollstruktur som förstås som hobbesiansk är 'Jagets' relation till de 'Andra' skildrad i fientliga termer och de 'Andras' rätt till och anspråk på

existens förstås som illegitima och oförenliga med motsvarande hos 'Jaget'. I ljuset av detta, deras dikotoma relation, görs den västerländska värdegemenskapens erkännande av den österländska till en omöjlighet och det ryska 'Jagets' statusaspirationer måste därför förstås utifrån en annan publiks blick. (Roberts 2017, s. 40). Ett explicit och centralt mål i rysk utrikespolitik sedan 2007 är att återetablera Ryssland som den eurasiska civilisationens centrum genom en 'Jag'-förståelse som visar större intresse för den värdegemenskap Ryssland historiskt naturligt redan ingår i. Den eurasiska diskursen är således en som förstår Rysslands position i det internationella samfundet på ett sätt som i högre grad konvergerar mot den förståelse Västs manifesterat i social praktik. Medan den sociala rivaliteten och den socialt kreativa identitetskonstruktion under lockeansk kultur sett till sin särskilda nationella särart internt har den externa sociala identiteten ändå förhållit sig till den atlantiska världens ordning och den sociala grupp som den liberala västerländska civilisationens utgjort. Genom att höja en röst för nationell suveränitet och skildra denna som en mer rättfärdig princip för det internationella samfundets funktionssätt än den unilaterala och därför mer kolonialt konnoterade demokratiexporten som varit rättfärdig under en kantiansk kultur sökte Ryssland möjliggöra för sitt differentierade 'Jags' existens liksom betona dess relevans för en legitim ordning i det internationella samfund som ändå var centrerat runt den atlantiska världen där det ryska 'Jaget' sökte erkännande och acceptans. I en hobbesiansk kultur materialiserar Ryssland social rivalitet mellangruppsligt snarare än inomgruppsligt. Rollstrukturen kräver ingen respekt för den de Andras ontologiska existens som givet sin position i det internationella samfundet utgör ett oupphörligt säkerhetshot mot 'Jaget' och en mer aggressivt rivaliserande social praktik än vad som är möjligt i den multipolära lockeanska kulturen. Då status förstås i säkerhetspolitiskt snarare än i form av mjuka värden, vilket blir följderna av säkerhetiseringen av den nationella identiteten, skapas en internationell dynamik där den sociala praktiken präglas av en generell tendens att fatta handlingsbeslut som diskonterar framtiden och bygger på en omvärldsförståelse som direkt antar det värsta möjliga scenariot som premisser snarare än ser till de olika möjliga utfallens respektive sannolikhet (Wendt 1999, s. 262).

Den atlantiska världen har svårt att förstå Rysslands invasion av Ukraina sedan också det utfall i kriget som är till Rysslands fördel tycks svårt, för att inte säga omöjligt, att ackommodera i det internationella samfundet. Givet den hobbesianska förståelsen för internationell rollstruktur är det dock inte heller Rysslands avsikt. Ryssland förstår att kränkningen av ukrainsk suveränitet inte kommer att stärka 'Jagets' status i den liberala civilisationens ögon men praktiken av en socialt rivaliserande strategi som stärker den eurasiska civilisationens

relativa internationella maktställning förstås som en säkerhetspolitisk nödvändighet och den maktmanifestation som en "seger" i det rysk-ukrianska kriget hade inneburit antas stärka bilden av Ryssland i den del av världen som utspelar sig utanför Väst. Medan de mytologiska och religiösa drag - idén om nationen som ett organiskt helt och om Ryssland som den kristna ortodoxins centrum - som integrerats i det narrativ som rättfärdigar det postsovjetiska 'Jagets' anspråk förstås av Väst som ett uttryck för den eurasiska civilisationens primitivitet söker Ryssland med patriotismen som huvudsakligt verktyg omvända denna Västs stigmatisering till en förståelse för den eurasiska civilisationen som moraliskt överlägsen den dekadenta västerländska liberalismen (Broda & M. Swiderski 2002, s. 17). Således innehåller den ryska 'Jag'-representationen under hobbessiansk kultur ett element av också social kreativitet men den praktiseras inte med avsikt att huvudsakligen utspela sig i västerländskt blickfång utan istället riktar sig den kreativa 'Jag'-representationen till folk i det postsovjetiska geopolitiska rummet och möjligen även till andra internationella aktörer som är att förstå som utgruppsliga i relation till den liberala västerländska ordningen.

5 Slutsats

Drag av samtliga Wendts (1999) internationella kulturers logik har kunnat kartläggas i den studie som undersökt det postsovjetiska Rysslands social praktik sedan 1991. Den korta period av en kantiansk förståelse för internationell rollstruktur som dominerade vid tidpunkten för Sovjetunionens upplösning implicerade en universell 'Jag'-förståelse där 'Jaget' och de externa 'Andra' förstås som tillhörande samma värdegemenskap. Härav görs ingruppslig tillhörighet till den primära statusmarkören vilket skapar en social incitamentsstruktur som uppmuntrar en socialt konformativ identitetskonstruktion. Då det postsovjetiska 'Jaget' relation till de 'Andra' inte förstås i differentierade termer undergrävs den ingruppsliga positioneringens betydelse liksom incitamenten att praktisera en social rivalitet. Givet förståelsen för den liberala värdegemenskapens universella och intrinsikala giltighet begränsas också möjligheterna att skapa en identitet utifrån en socialt kreativ strategi. I enlighet härmed ser vi också hur Gorbatsjov och initialt även Jeltsin söker konstruera en bild av 'Jaget' till den liberala civilisationens avbild. Genom import av sociala, ekonomiska och politiska institutioner med liberala, västerländska konnotationer var den postsovjetiska identitetskonstruktionen avsedd att möjliggöra ett västerländskt erkännande av ryskt hemmahörande i den liberala ordningen (Welch Larson & Shevchenko 2010, s. 75-6, A. Lake 2013, s. 563).

Den lockeanska och hobbesianska kulturen förstår statusdistribution utifrån ett nollsummespels logik och implicerar rollidentiteter som bygger på en differentierande snarare än konformativ relation mellan 'Jaget' och de 'Andra'. Följaktligen görs en identitetskonstruktion som syftar till social konformitet kognitivt omöjlig sedan denna förutsätter en kongruent värdeförståelse och universalistisk självförståelse. Den lockeanska rollstrukturen kommer med vissa begränsningar för hur 'Jaget' kan representeras sedan den internationella multipolaritet som den implicerar förstår 'Jagets' anspråk som rättfärdiga bara då de är förenliga med motsvarande rättfärdiga anspråk hos de 'Andra'. Detta innebär inte att konflikt omöjliggörs - snarare förstås den som naturlig givet förståelsen för mellanstatlig interaktion som ett nollsummespel - men åtminstone måste 'Jagets' identitet vara förenlig med de 'Andras' rätt till suveränitet och självbestämmande. Den lockeanska rollstrukturen kräver således en 'Jag'-representation som kan ackommoderas i ett multipolärt internationellt

politiskt rum och i en multilateral social praktik vilket begränsar det sätt på vilket sociala rivalitet och social kreativitet kan praktiseras. Utifrån denna läsning av det internationella politiska rummet söker Ryssland med start redan 1993 peka på hur USAs hegemoniska 'Jag'-representation gör orättfärdiga och "nykoloniala" internationella anspråk för att därmed underminera och omstrukturera den internationella statushierarkin genom att skildra sig själv som en outhärlig balanserande aktör som garanterar en demokratisk och multilateral praktik i det internationella samfundet (Tsygankov 2014, s. 347-8).

I den hobbesianska rollstrukturen verkar aktörer utan dylika lockeanska begränsningar och snarare än att behöva ackommodera sitt 'Jags' identitet i en multilateral social praktik förutsätts att så inte är möjligt. 'Jaget' kan och antas göra obegränsade internationella anspråk som är oförenliga med de 'Andras' ontologiska existens och den praktiserade sociala rivaliteten kan därför förväntas vara av mer aggressivt slag liksom mer säkerhetspolitiskt än värdemässigt orienterad (Hopf 2002, s. 236, Wendt 1999, s. 262). Praktiken av social kreativitet har för avsikt att konstruera en identitet som skildrar 'Jagets' relation till de 'Andra' i dikotom relation - en strategi som således syftar till att stärka inomgruppslig status snarare än till att söka internationellt erkännande av externa sociala grupper som varit fallet under den lockeanska rollstrukturen. Då Ryssland skapar en identitet utifrån en idé om en unik eurasisk civilisation som skildras i dikotom relation till den västerländska är det således i avsikt att stabilisera det postsovjjetiska geopolitiska rummet runt ett ryskt centrum sedan hög inomgruppslig status och stort internt stöd stabiliserar och stärks den egna maktpolen och därmed underlättar den hobbesianska praktiken av social rivalitet.

Genom att se till hur dessa skilda idéstrukturer angivit olika kognitiva förutsättningar för de sätt som Ryssland sedan kunnat representera och praktisera sitt 'Jag' i relation till externa 'Andra' på mikronivå har en fördjupad förståelse för vad som format Rysslands internationella sociala praktik uppnåtts och de senaste ryska handlingsbesluten framstår som mindre enigmatiska. Även om den citerade raden av Angela Merkel i studiens inledning givetvis är metaforiskt menad kvarstår det faktum att Rysslands sociala praktik de facto äger rum i samma värld som vår och det sätt på vilket vi förhåller oss till den påverkar vilka makrokulturella strukturer som materialiseras i internationell praktik. Väst har sedan 1991 tyckts oförmögen att ackommodera Ryssland i sin liberala civilisation på ett sätt som varit acceptabelt för Ryssland och således praktiserar nu Ryssland en förståelse för sitt postsovjjetiska 'Jag' som representant för en civilisation som är ontologiskt oförenlig med den västerländska. Medan att förstå denna Rysslands representationen av sitt 'Jag' som resultatet av en revanschlysten Sovjet- och

stormaktsnostalgi framstår som alltför endimensionellt och onyanserat tillför analysen av makrokulturella idéstrukturer en förståelse för hur övergripande idéer om 'Jagets' relation till de externa 'Andra' anger själva förutsättningarna för vad som är möjlig mellanstatlig interaktion.

6 Referenser

- Abbas, Shahzada. R. (2022). "Russia's Eurasian union dream: A way forward towards multipolar world order". *Journal of Global Faultlines*, 9(1), s. 33–43. <https://www.jstor.org/stable/48676221>
- Adler, Emanuel & Pouliot, Vincent, (2011). "International practices". *International Theory*. 3(1), 1–36. doi:10.1017/S175297191000031X
- Adler-Nissen, Rebecca. (2014). "Stigma Management in International Relations: Transgressive Identities, Norms, and Order in International Society." *International Organization*, 68(1), s. 143–176. <http://www.jstor.org/stable/43282098>
- Adler-Nissen, Rebecca. (2016). "THE SOCIAL SELF IN INTERNATIONAL RELATIONS: IDENTITY, POWER AND THE SYMBOLIC INTERACTIONIST ROOTS OF CONSTRUCTIVISM". *European Review of International Studies*, 3(3), 27–39. <https://www.jstor.org/stable/26583584>
- Ambrosio, Thomas. (2005). "The Russo-American Dispute over the Invasion of Iraq: International Status and the Role of Positional Goods". *Europe-Asia Studies*, 57(8), 1189–1210. <http://www.jstor.org/stable/30043987>
- Bially Mattern, Janice & Zarakol, Ayse. (2016). "Hierarchy in World Politics", *International Organization*, 70(3), 623–654. <https://www.jstor.org/stable/24758132>
- Broda, Marian, & Swiderski, E. M. (2002). "Russia and the West: The Root of the Problem of Mutual Understanding". *Studies in East European Thought*, 54(1/2), s. 7–24. <http://www.jstor.org/stable/20099780>
- Brooks, Stephen. G., & Wohlforth, William. C. (2015). The Rise and Fall of the Great Powers in the Twenty-first Century: China's Rise and the Fate of America's Global Position. *International Security*, 40(3), s. 7–53. <http://www.jstor.org/stable/43828561>
- Bush, George, W. (2013). *Vladimir Putin* [Målning]. ARTFORUM. <https://www.artforum.com/columns/the-paintings-of-george-w-bush-220429/>
- Bækken, Håvard & Due Enstad, Johannes. (2020). "Identity under Siege: Selective Securitization of History in Putin's Russia." *The Slavonic and East European Review*, 98(2), s. 321–44. <https://www.jstor.org/stable/10.5699/slaveastorev2.98.2.0321>

- Duncan, Peter J. S. (2005). "Contemporary Russian Identity between East and West". *The Historical Journal*, 48(1), s. 277–294.
<http://www.jstor.org/stable/4091687>
- Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann, & Wängnerud, Lena, (2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5e uppl. Stockholm: Wolters Kluwer.
- Forsberg, Tuomas. (2014). "Status conflicts between Russia and the West: Perceptions and emotional biases". *Communist and Post-Communist Studies*, 47(3/4), 323–331. <https://www.jstor.org/stable/48610405>
- Goldgeier, James M., & McFaul, Michael (1992). "A tale of two worlds: core and periphery in the post-cold war era". *International Organization*, 46(2), s. 467–491. [doi:10.1017/S0020818300027788](https://doi.org/10.1017/S0020818300027788)
- Graham, Hannah. (2020). "Hysteresis and the sociological perspective in a time of crisis." *Acta Sociologica*, 63(4), s. 450-452.
<https://doi.org/10.1177/0001699320961814>
- Guzzini, Stefano, (2000). "A Reconstruction of Constructivism in International Relations". *European Journal of International Relations*, 6(2), 147–182.
<https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1177/1354066100006002001>
- Hollis, Martin, (2002). *The Philosophy of Social Science*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hopf, Ted, (2002). *Social Construction of International Politics: identities & foreign policies, Moscow, 1955 and 1999*. Ithaca: Cornell University Press.
- Kaps, Klemens, & Komlosy, Andrea. (2013). "Centers and Peripheries Revisited: Polycentric Connections or Entangled Hierarchies?" *Review (Fernand Braudel Center)*, 36(3–4), s. 237–264. <http://www.jstor.org/stable/90000017>
- Krickovic, Andrej & Pellicciari, Igor. (2021). "From "Greater Europe" to "Greater Eurasia": Status concerns and the evolution of Russia's approach to alignment and regional integration". *Journal of Eurasian Studies* 12(1), s. 86-99.
<https://doi.org/10.1177/1879366521998808>
- Lake, David A. (2013). "Great Power Hierarchies and Strategies in Twenty-First Century World Politics" i Walter Carlsnaes, Thomas Risse & Beth A. Simmons (red.), *Handbook of International Relations*. London, United Kingdom: SAGE Publications, Ltd. s. 555-578. [doi:10.4135/9781446247587](https://doi.org/10.4135/9781446247587).
- Mearsheimer, John. J. (2014). "Why the Ukraine Crisis Is the West's Fault: The Liberal Delusions That Provoked Putin". *Foreign Affairs*, 93(5), 77–89.
<http://www.jstor.org/stable/24483306>
- Morozov, Viatcheslav. (2002). "Resisting Entropy, Discarding Human Rights: Romantic Realism and Securitization of Identity in Russia". *Cooperation and Conflict*, 37(4), 409–429. <http://www.jstor.org/stable/45084101>

- Neumann, Iver B. (1996). *Russia and the idea of Europe: A Study in Identity and International Relations*. London: Routledge.
- Neumann, Iver B. & Pouliot, Vincent. (2011). “Untimely Russia: Hysteresis in Russian-Western Relations over the Past Millennium”. *Security Studies*, 20(1), s. 105-137, <https://doi.org/10.1080/09636412.2011.549021>
- Onuf, Nicholas G. (1986) *World of our making : rules and rule in social theory and international relations*. Columbia, S. C.: University of South Carolina Press.
- Roberts, Kari. (2017). “Understanding Putin: The politics of identity and geopolitics in Russian foreign policy discourse”. *International Journal*, 72(1), s. 28–55. <https://www.jstor.org/stable/26414074>
- Sakwa, Robert. (2006). “Heterarchy in Russia: Paradoxes of Power” i Philip G. Cerny (red.), *Heterarchy in World Politics*. London: Routledge, s. 203-14.
- Sharafutdinova, Gulnaz. (2020). *The red mirror: Putin's leadership and Russia's insecure identity*. New York, NY: Oxford University Press.
- Sjisjkin, Michail. (2023). *Krig eller fred: Ryssland och väst - ett närmande*. Stockholm: Fri tanke.
- Snyder, Hannah. (2019). “Literature review as a research methodology: An overview and guidelines”. *Journal of Business Research*, 108. s. 333-339. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.07.039>
- Tolz, Vera. (2004). “The search for a national identity in the Russia of Yeltsin and Putin” i Yitzhak Brudny, Jonathan Frankel, & Stefani Hoffman (red.), *Restructuring Post-Communist Russia*. Cambridge: Cambridge University Press. s. 160–178.
- Trenin, Dmitri. (2015). “From Cooperation to Competition: Russia and the West”. *Horizons: Journal of International Relations and Sustainable Development*, 2, s. 82–93. <https://www.jstor.org/stable/48573456>
- Tsygankov, Andrei. P. (2003). “The Irony of Western Ideas in a Multicultural World: Russians’ Intellectual Engagement with the “End of History” and “Clash of Civilizations.”” *International Studies Review*, 5(1), s. 53–76. <http://www.jstor.org/stable/3186489>
- Tsygankov, Andrei P. (2014). “The frustrating partnership: Honor, status, and emotions in Russia’s discourses of the West”. *Communist and Post-Communist Studies*, 47(3/4), s. 345–354. <https://www.jstor.org/stable/48610407>
- Tsygankov, Andrei. P. (2016). *Russia's foreign policy: Change and conti-nuity in national identity*. Rowman & Littlefield
- Turner, Susan. (2009). “RUSSIA, CHINA AND A MULTIPOLAR WORLD ORDER: THE DANGER IN THE UNDEFINED”. *Asian Perspective*, 33(1), s. 159–184. <http://www.jstor.org/stable/42704667>

- Welch Larson, Deborah & Shevchenko, Alexei (2010). "Status Seekers: Chinese and Russian Responses to U.S. Primacy". *International Security*, 34(4), s. 63–95. <http://www.jstor.org/stable/40784562>
- Welch Larson, Deborah, Paul, T., & Wohlforth, William. (2014). "Status and World Order" i T. Paul, Deborah Welch Larson, & William Wohlforth (red.), *Status in World Politics*. Cambridge: Cambridge University Press. s. 3–30. doi:10.1017/CBO9781107444409.002
- Welch Larson, Deborah. (2017). "Social Identity Theory: Status and Identity in International Relations." *Oxford Research Encyclopedia of Politics*. Hämtad 30 december 2023. <https://oxfordre.com/politics/view/10.1093/acrefore/9780190228637.001.0001/acrefore-9780190228637-e-290>.
- Wendt, Alexander, (1992). "Anarchy is what States Make of it: The Social Construction of Power Politics". *International Organization*, 46(2), 391–425. <http://www.jstor.org/stable/2706858>
- Wendt, Alexander. (1994). "Collective Identity Formation and the International State". *The American Political Science Review*, 88(2), s. 384–396. <https://doi.org/10.2307/2944711>
- Wendt, Alexander, (1999). *Social Theory of International Politics (Cambridge Studies in International Relations)*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Winther-Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise, (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Zarakol, Ayşe. (2010). *After Defeat: How the East Learned to Live with the West*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Zevelev, Igor. (2016). "Russian National Identity and Foreign Policy". *Center for Strategic and International Studies (CSIS)*. <http://www.jstor.org/stable/resrep23235>